

**Ďetská
pátracia
hra**

23. 5. – 31. 8. 2026

**Si zvedavý
na Trenčín?**

Hľadaj nápovede a odhaľ dávnu históriu Trenčína.

Počujte, tí, ktorí po mne prídete!

Na vysokej skale nad riekou Váh stojí Trenčín, mesto starobylé a pevné, kde sa lámali osudy kráľov i pánov.

Ja, Matúš Čák Trenčiansky, som tu žil pred dávnymi 730 rokmi. Hrad bol mi štítom i stolcom, z neho som hľadel na krajinu, strážil cesty, vydával rozkazy, súdil ľud i šľachtu. Železnou rukou spravoval som krajinu širokú. Viedli cez ňu cesty kupcov, poslov i vojska a kto držal Trenčín, ten držal kľúč k Považiu.

Ešte dávno predo mnou Rimania vryli do skaly svedectvo svojej moci. Po nich prišli mnohí iní, každý zanechajúc stopu v kameni i pamäti mesta.

Hoci ma nazývali Pánom Váhu a Tatier, vedel som, že moja vláda nie je večná. Moc pána pominie, no mesto, ak má pevné základy, pretrvá veky.

Ak si zvedavý, ako mesto rástlo, vydaj sa na malú výpravu za poznaním.

Informácie o pátračke

Pre koho je hra určená: všetky zvedavé deti

Vzdialenosť: 1 200 m, trasa nie je bezbariérová, no k pamiatkam 7-9 sa bez bariér dostaneš cez Matúšovu ulicu

Potrebný čas: cca 60 minút

Vybavenie na cestu: tento hrací plán, ceruzka alebo pero, dobrá nálada a chuť objavovať

Ako pátračka prebieha

1. Preštuduj si mapu a vydaj sa k pamiatkam v poradí podľa čísiel na mape.
2. Prečítaj si úlohu o pamiatke, pri ktorej sa práve nachádzaš.
3. Vyrieš úlohu, nájdi správne čísla a odpoveď napíš do tajničky k číslu úlohy.

Po vyriešení pátračky sa môžeš zastaviť s vyplneným herným plánom v Kultúrno-informačnom centre na Mierovom námestí alebo v Mestskej veži na Sládkovičovej ulici. Ak budeš mať správne vyplnenú tajničku, môžeš si vyzdvihnúť malú odmenu.

Úlohy pre pátračov

1. Fontána Marca Aurelia

Pripomína dávnu rímsku históriu mesta. Názov dostala po rímskom cisárovi, ktorý sa volal Marcus Aurelius. Bol to vzdelaný a pokrokový vládár. So svojou manželkou Faustínou mal trinásť detí. Prezývali ho aj filozof na tróne. Počas svojich vojenských výprav napísal dvanásť filozofických kníh. Na fontáne nájdeš citát z knihy Hovory k sebe samému. A ako súvisí rímsky cisár s Trenčínom? Práve za vlády Marca Aurelia rímski vojaci vytesali na trenčiansku hradnú skalú nápis o pobyte 855 vojakov v osade Laugaricio.

? V dlažbe okolo fontány sú špeciálne platne, ktoré nesú informácie o histórii mesta. Nájdí tú, v ktorej sa píše o rímskom nápise. Rok zapíš do tajničky (nezabudni, bolo to veľmi dávno, a preto má tento rok iba tri číslice).

💡 Tip pre pátračov: Ak si zvedavý ako vyzeral Marcus Aurelius, jeho obraz nájdeš namalovaný na dome oproti Morovému stĺpu v uličke, ktorou sa dá dostať na hrad.

2. Piaristický kostol sv. Františka Xaverského

Bol pomenovaný po patrónovi mesta Trenčín sv. Františkovi Xaverskom. Kostol sa začal stavať v roku 1653, námestie teda skrášľuje už viac ako 350 rokov. Mal sa podobať kostolom postaveným v Ríme a vo Viedni. Jeho vnútorná výzdoba je nádherná. Môžeš sa o tom presvedčiť sám. Na maľbe nad oltárom sú vyobrazené štyri ženské postavy, ktoré predstavujú svetadiely: žena s kvetmi (Európa), žena na ťave (Ázia), černoška s rohmi hojnosti (Afrika) a žena s palmovou ratoľestou (Amerika). Chýba medzi nimi Austrália, pretože v období, keď kostol maľovali, o nej ešte nevedeli.

? Pri vchode do kostola sú na pamätnej doske napísané informácie o kostole. Do tajničky napíš rok, v ktorom bol kostol prestavaný.

3. Synagóga

Významnú časť obyvateľov Trenčína v minulosti tvorili Židia. Podľa dávnych zákonov mohli bývať iba za hradbami mesta. Preto sa usadili tu, na dnešnej Hviezdovej ulici, ktorá už bola mimo zakázanej zóny. Okrem synagógy tu mali školu, vývarovňu, kaviarne i hostince. A čo je vlastne synagóga? Synagóga je miesto, kde sa členovia židovskej komunity zhromažďujú na modlitby, štúdium a spoločenské aktivity. Slovo „synagóga“ pochádza z gréckeho slova synagoge a znamená zhromaždenie. Počas 2. svetovej vojny bola trenčianska synagóga poškodená, neskôr v nej bol sklad odevov. V minulom roku boli vnútorné priestory nádherne opravené a bola znovu vysvätená.

? Na priesvitnej tabuli pri vchode nájdeš informáciu, kedy bola synagóga postavená. Tento rok zapíš do tajničky.

💡 Tip pre pátračov: V tomto roku Slovenská pošta vydala špeciálnu známku, na ktorej je vyobrazená trenčianska synagóga.

4. Mestská veža

Kedysi sa nazývala i Dolná brána. Bola súčasťou mestského opevnenia a slúžila ako vstup na námestie. Opevnenie chránilo centrum mesta pred útokmi nepriateľov, ale i pred povodňami. Veža je vysoká 32 metrov a má 6 podlaží. Ak si ju lepšie obzrieš, nájdeš na nej latinský nápis NISI DOMINUS CUSTODIERIT CIVITATEM, FRUSTRA VIGILAT, QUI CUSTODIT EAM. Hlása stredoveké motto Trenčína: „Ak Pán nechráni mesto, márne bdie ten, kto ho stráži.“ Vrchol veže zdobí symbol mesta – baránok, ktorého nájdeš i v erbe mesta.

? Nad prechodom cez gotickú vežovú bránu je zo strany námestia zarámovaná informácia, kedy bola veža renovovaná. Tento rok napíš do tajničky.

5. Farské schody

Na schodoch sa po prvýkrát ľudia zadýchali už pred 400 rokmi. A prečo boli schody postavené? Keď sa k mestu blížili nepriatelia, museli ísť obyvatelia svoje mesto brániť. Zbrane boli uložené v Kostnici pri Farskom kostole (o týchto pamiatkach sa dozvieš v ďalších úlohách). Aby si skrátili cestu do skladu zbraní a bola obrana mesta rýchlejšia, boli postavené práve tieto schody. Obrancovia mesta museli teda vybehnúť viac ako sto schodov. Môžeš si zrátať, koľko ich je presne (pozor, toto ešte nie je úloha). Schody viackrát vyhoreli, ale vždy boli opravené. Aj dnes slúžia ako skratka k hradu.

? **Pred vstupom na schody nájdeš tabuľku s informáciami o schodoch. Do tajničky napíš rok, v ktorom boli schody vybudované.**

6. Farský kostol narodenia Panny Márie

Podľa zasvätenia kostola sa tento priestor nazýva Mariánsky vršok. V minulosti bol chránený hradbami. Prví Trenčania sa v kostole modlili už pred 700 rokmi. Kostol viackrát vyhorel. Pri jednom z najväčších požiarov v meste v roku 1790 boli plamene také silné, že roztavili aj zvony vo veži. Kostol skrýva vzácny poklad – pozlátenú nádobu (monštranciu) od kráľa Karola IV. V roku 1362 ju daroval kráľovi Ľudovítovi Veľkému po úspešných mierových rokovaníach, ktoré ich vyslanci viedli na Trenčianskom hrade.

? **Pri bočnom vchode do kostola je tabuľa, na ktorej nájdeš informácie o jeho histórii. Do tajničky napíš rok, kedy bol kostol postavený.**

A už si nádherný výhľad na mesto. 😊

7. Karner sv. Michala

Táto nenápadná budova stojí na Mariánskom vršku už viac ako 500 rokov. V minulosti slúžila na uloženie pozostatkov z hrobov, ktoré boli v blízkosti farského kostola. Preto ju ľudia volali i kostnica. Keď v roku 1528 poškodil vedľajší kostol požiar, slúžila ako kaplnka. A keď mesto ohrozovali Turci, boli v nej uložené zbrane. V podzemí bola aj dielňa, v ktorej sa zbrane vyrábali. Dnes je tu múzeum, v ktorom sú vystavené náboženské umelecké diela. Nájstť tu môžeš i obraz sv. Františka Xaverského s Trenčianskym hradom. A ak sa odvážiš zostúpiť až do podzemia, presvedčíš sa, prečo sa táto budova nazýva kostnica (vstup do múzea je poplatný).

🔍 Na rohu karnera je tabuľa o tejto pamiatke. Do tajničky napíš rok, v ktorom sa začal karner stavať.

8. Matúšova ulica

Najznámejšia legenda o Trenčíne rozpráva príbeh lásky. Za dávnych čias na Trenčiansky hrad priviezli Fatimu, milú tureckého vojvodu Omara a uväznili ju tam. Keď sa Omar o tom doočul, prišiel pod hrad a prosil o jej prepustenie. Pán hradu mu riekol: „Keď vodu zo skaly vydoluješ, slobodu jej dám.“ A tak Omar kopal studňu po celé roky. Keď napokon voda vytryskla, Fatima bola oslobodená. A ako táto legenda súvisí s touto ulicou? Oslobodená Fatima na ceste z hradu vraj stratila závoj a na tom mieste vznikol najstarší trenčiansky hostinec zvaný Závoj.

🔍 Na presklenej tabuli na budove reštaurácie, ktorá nesie meno Omarovej milej, je rok, v ktorom začal hostinec fungovať. Napíš ho do tajničky.

9. Katov dom

Tento domček bol v minulosti domovom mestského kata a bývalo tu i väzenie. Súdnu právomoc, napríklad určovanie trestu napríklad za krádež, mal na starosti richtár a členovia mestskej rady. Zasadnutia k týmto prípadom sa konali v stredu a vo štvrtok. Kat nevykonával len svoje katovské povinnosti. Často sa zaoberal i liečiteľstvom, napríklad trhal boľavé zuby. Napriek tomu sa ho ľudia v minulosti báli. V kostole mal vyhradené špeciálne miesto, kde počas omše sedel. Dnes je v tomto strašidelnom dome múzeum (vstup je spoplatnený). Nájdeš tu meče a ďalšie predmety, ktoré kat pri svojej práci používal. A môžeš sa sám presvedčiť, či v tomto dome naozaj straší 😊

🔍 Na tabuli na dome nájdeš informáciu, z ktorého storočia domček je. Toto číslo napíš do tajničky.

10. Župný dom

Táto krásna budova vznikla vďaka rodu Ilešháziovcov, ktorý v meste vládol takmer 200 rokov. Bola sídlom trenčianskej župy, pracovali tu župní úradníci. Aby sa do pokladnice župy nedostali zloději, na okná osadili mreže. Nad balkónom je veľký erb a okolo okien latinský text, ktorý hovorí, že budovu „postavil Ján Ilešházi, večný trenčiansky a liptovský župan, za iniciatívy svojho otca Jozefa počas panovania pobožnej, nepremožiteľnej cisárovnej Márie Terézie“. Palác bol kedysi prepojený s Hornou bránou, ktorou sa vstupovalo na námestie. Volali ju i Vodná brána, pretože rieka Váh tiekla v jej blízkosti.

🔍 V ľavej časti budovy pod nápisom MÚZEUM je tabuľa, na ktorej sú informácie o budove. Do tajničky napíš rok, z ktorého stavba pochádza.

11. Hotel Elizabeth

Tento nádherný hotel stojí pod hradnou skalou viac ako 120 rokov. Bol pomenovaný podľa krásnej rakúsko-uhorskej cisárovnjej, ktorú familiárne volali Sissi. Dodnes je najelegantnejším ubytovaním v meste. V minulosti bol hotel súčasťou spoločenského života v meste, mal výbornú ponuku jedál a nápojov. Niekdajší návštevníci hotela mohli ochutnať už pred sto rokmi víno z Francúzska, švajčiarske syry či morské plody. Konali sa tu plesy, bály, divadelné predstavenia. Majiteľ hotela barón Armin Popper bol hazardným hráčom a postupne celý svoj majetok prehral. Hotel bol predaný vo verejnej dražbe a premenovaný na hotel Tatra. Posledná rekonštrukcia sa uskutočnila v roku 2010 a hotel znovu získal svoje pôvodné meno.

🔍 Na rohovom balkóne na prvom poschodí nájdeš rok postavenia hotela. Ten zapíš do tajničky.

💡 Típ pre pátračov: Ak si zvedavý na najstaršiu pamiatku, ktorú v Trenčíne zanechali Rimania, môžeš si ju pozrieť z prvého poschodia hotela. Spýtaj sa na recepcii, ukážu ti cestu k rímskemu nápisu.

12. Morový stĺp

Táto dominanta Mierového námestia bola postavená v roku 1712 županom Mikulášom Ilešházim. Zhotovili ho kamenári z Viedne. Bol poďakovaním za ukončenie morovej epidémie, ktorá mesto postihla. Zomrelo viac ako 1000 obyvateľov mesta. Podľa legendy bol mor ukončený vďaka sv. Františkovi Xaverskému. Uctievali ho ako ochrancu mesta. Vojak, ktorý bol na strážii, videl na obzore zvláštnu žiaru. Z oblohy sa zniesol biely oblak, na ktorom sedel sv. František. Vojak ho pozdravil znamením kríža a mor sa zázračne skončil.

🔍 Rok, kedy bola v Trenčíne morová rana, nájdeš na jednej z bronzových platní pri fontáne Marca Aurelia. Ten napíš do tajničky.

Tip pre pátračov: Na Morovom stĺpe je štít s erbom rodiny Ilešháziovcov. Vo svojom rodinnom erbe mali vtáka, ktorý symbolizoval ostražitosť. A aké zviera mal v erbe Matúš Čák? Leva, ktorý symbolizuje silu a odvahu. Nie nadarmo sa hovorí, bije sa ako lev.

Smrťou Matúša Čáka pred 705 rokmi sa jeho príbeh neskončil. Keďže miesto jeho posledného odpočinku sa nikdy nenašlo, začali sa objavovať povesti späté s miestom, kde mal byť pochovaný. Veď taký mocný a bohatý pán musel mať veľkolepú hrobku.

Podľa legendy mal byť uložený rovno v troch truhlách: železnej, striebornej a zlatej spolu s veľkým pokladom. Trenčiansky hrad, Čerešňový sad na Brezine, katakomby a chodby nachádzajúce sa pod mestom Trenčín, či dokonca kláštor na Veľkej Skalke. Tu všade sa uvažovalo, že je Pán Váhu a Tatier pochovaný. Jeho hrob však ostáva naďalej tajomstvom.

Spomienka na mocného vládcu Váhu a Tatier je v meste stále živá. Podľa Matúša Čáka je pomenovaná ulica vedúca na hrad i najvyššia veža na Trenčianskom hrade. Matúšova veža je jednou z najstarších stavieb na hrade. Matúš Čák obýval komnatu, ktorá bola na jej štvrtom podlaží. Počas svojej vlády hrad premenil na svoje sídlo a nedobytnú pevnosť.

Matúš Čák bol významnou postavou histórie mesta i Slovenska. Bolo o ňom napísaných veľa kníh. V tajničke je ukrytý kúsok básne Matúš z Trenčína, ktorú napísal Ľudovít Štúr pred 185 rokmi.

**Na vysočinách zámku, na Trenčíne,
sedí si Matúš, jako pán si tróni,
čokoľvek žije v považskej doline,
pánovi Váhu všetko sa to kloní,
a vlny Váhu, kadekoľvek plujú,
jeho oznamujú.**

TAJNIČKA

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

Vo výklade Kultúrno-informačného centra na Mierovom námestí nájdeš kľúč k vyriešeniu tajničky – špeciálnu tabuľku, ktorá ti prezradí, ktoré písmená sa skrývajú vo vyfarbených políčkach.

